

ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ВІД ОБМІННИХ ОПЕРАЦІЙ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

У державному секторі (ДС) облік доходів і витрат є найбільш актуальним та проблематичним. Це зумовлено тим, що доходи бюджетних установ є основним джерелом їх діяльності, а витрати допомагають визначити раціональність використання коштів, наданих з бюджету та проаналізувати ефективність діяльності установи. Також у 2017 році було введено нову класифікацію, пов'язану з доходами і витратами бюджетних установ, а саме: впроваджено поняття обмінних та необмінних операцій. тому, організація обліку вказаних об'єктів є дуже важливим процесом і потребує детального розгляду.

Правильність обліку доходів і витрат бюджету забезпечується єдністю системи бюджетного обліку, в основу якої покладено бюджетну класифікацію Зміни 2017 року, які торкнулися плану рахунків суб'єктів ДС суттєво вплинули на порядок систематизації доходів. Наблизившись до міжнародної практики, сьогодні в Україні діє класифікація доходів за ознакою порядку отримання доходів: як результат обмінних чи необмінних операцій. Основні аспекти з порядку класифікації, визнання та оцінки доходів висвітлені в НП(С)БОДС 124 «Доходи». Операція вважається обмінною, якщо передбачає продаж або придбання активів в обмін на грошові кошти, послуги, інші активи або погашення зобов'язань [1].

До таких доходів передусім відносять бюджетне асигнування, доходи від надання послуг, плата за послуги, що надаються бюджетними установами відповідно до їх основної діяльності, надходження бюджетних установ від додаткової діяльності (доходи від продажу, доходи від відсотків, роялті та дивідендів та ін. доходи).

Не визнаються доходами від обмінних операцій: суми податку на додану вартість, акцизного податку, інших податкових надходжень, що підлягають перерахуванню до бюджету та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, сума попередньої оплати в рахунок оплати товарів, робіт, послуг, сума завдатку під заставу або в погашення бюджетної позики у випадках,

передбачених законодавством та надходження, що належать іншим особам.

Отже, є різні підходи до визнання доходу залежно від того в результаті якої операції він був отриманий.

За МСБОДС 9 «Дохід від операцій обміну» бюджетними доходами визначається валове надходження економічних вигод або потенціалу корисності протягом звітного періоду, коли чисті активи та власний капітал зростають у результаті цього надходження, а не в результаті внесків власників. При цьому суми, зібрані представником органу державної влади чи іншої урядової організації, не є економічними вигодами або потенціалом корисності, що надходять до суб'єкта господарювання, і не ведуть до збільшення активів чи зменшення зобов'язань, тому їх виключають з доходу [2].

відмінністю міжнародного та національного стандарту є те, що в першому чітко сформульовано метод визначення вказаного виду доходів – нарахування, тоді як національний стандарт не містить жодного схожого положення

Витрати бюджетних установ за своїм економічним змістом є сумами коштів, витраченими ними в процесі господарської діяльності в межах сум установлених кошторисом.

Витрати бюджетних установ відповідно до НП(С)БОДС 135 «Витрати», аналогічно як і доходи, класифікують за обмінними та необмінними операціями. До витрат за обмінними операціями відносять: оплату праці, відрахування на соціальні заходи, матеріальні витрати, амортизацію, фінансові витрати та інші витрати за обмінними операціями [3].

В свою чергу, не визнаються витратами: платежі за договорами комісії, агентськими договорами, авансова оплата запасів, робіт, послуг, витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу відповідно до НП(С)БОДС.

Згідно з принципом нарахування та відповідності доходів і витрат, витрати відображаються разом з пов'язаними з ними доходами в одному і тому ж звітному періоді. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені одночасно із зменшенням активів або збільшенням зобов'язань.

Операції за доходами та видатками відображаються в обліку в момент проведення відповідних платежів, а операції з фінансування бюджету - в момент зарахування коштів з одночасним відображенням заборгованості

Отже, доходи і витрати бюджетної установи є ключовими показниками виконання її кошторису. Саме їх аналіз дає змогу зрозуміти порядок реалізації нею покладених функцій. Тому кожна установа при розкритті інформації в обліку відносно доходів і витрат повинна визначити перелік обмінних та необмінних операцій, порядок їх визнання та оцінку, розробити аналітичні рахунків.

Література

1. МСБОДС 9 «Дохід від операцій обміну» // Журнал «Бухгалтер 911». URL: https://buhgalter911.com/public/uploads/normativka/Standart_gossekto_r/МСБОДС/МСБОДС_9.pdf.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629 // База даних «Законодавство України»/ ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи»: наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11>.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2012 № 568 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12>